

Memo

Aan: Gemeenteraad Oude IJsselstreek

Cc:

Van: College B&W

Datum: 29 oktober 2019

Kenmerk:

Onderwerp: Update sociaal domein t.b.v. behandeling begroting 2020-2023

Geachte leden van de raad,

Eerder hebben wij u beloofd dat wij u vóór de inhoudelijke begrotingsbehandeling een update rondom het sociaal domein zouden sturen. Met dit memo komen wij daaraan tegemoet.

Sinds het najaar van 2018 werken we hard aan het terugdringen van de financiële tekorten in het sociaal domein. In de presentatie aan de commissie MO van 22 november 2018 hebben we u meegenomen in de denkrichtingen waarop we deze transformatie vormgeven. Die denkrichtingen gaan onder meer om begrippen als normaliseren, voorkomen en samenwerken/innoveren. Maar ook om de prioritering van aandacht en betrokkenheid boven efficiency en geld. Om het geloof dat er gelijktijdig een inhoudelijke verbetering mogelijk is die ook een financiële besparing oplevert. En om een strategische veranderagenda die beoogt te komen van concurrentie naar samenwerking. Een agenda waarin de inwoner centraal stellen niet per definitie betekent dat alle wensen zomaar worden ingewilligd. In die agenda staat tevens de opvatting centraal dat geld een minder bepalende rol zou moeten spelen in de zorg. En tenslotte speelt de vraag wat voor maatschappij we nastreven. Deze denkrichtingen zijn in 2018 en 2019 op meerdere manieren teruggekomen in onze manier van werken. Bijvoorbeeld als vertaling in specifieke projecten in de kwaliteitsslag, in de bestuursopdracht jeugd, waarmee we via een subsidietender een nieuwe partner hebben weten te contracteren. Maar ook in de nieuwe visie op de uitvoering van de participatie en in het omarmen van de werkwijze “echt doen wat nodig is”.

Maar de aanpak die we voorstaan binnen het sociaal domein valt niet altijd te vatten in een lijst aan maatregelen en projecten met specifieke bedragen eraan gekoppeld. Dat zou ook geen recht doen aan waar we mee bezig zijn. Het gaat namelijk eerst en vooral om een verandering in de manier van kijken, een verandering in de manier van werken en een verandering in mindset bij de overheid, de zorgaanbieders en de inwoners. Dat is niet altijd in euro's te vertalen. En bovendien vraagt een dergelijke verandering permanente aandacht en sturing, maar vooral tijd, geduld en vertrouwen.

En dat laatste is wat u als raad aan ons hebt gegeven en daar zijn wij u dankbaar voor. Het stelt ons namelijk in staat om deze tijd, dit geduld en dit vertrouwen door te geven aan iedereen binnen en buiten onze organisatie die werkt in het sociaal domein. Wij merken dat hierdoor de beoogde verandering steeds meer vorm krijgt. Niet alleen inhoudelijk, maar het vertaalt zich inmiddels ook financieel. Zoals het nu naar uitziet stevenen we in 2019 namelijk af op een aanzienlijk minder negatief resultaat dan we in de voorjaarsnota, en rekening houdend met de meicirculaire, hadden verwacht. Meer concreet denken we over 2019 tenminste € 1 miljoen minder negatief uit te komen. Dat komt dus bovenop de voor 2019 al ingeboekte, zij het beperkte, besparing uit de kwaliteitsslag.

Bij deze prognose hebben we ons gebaseerd op actuele informatie¹ en hebben we een zeer conservatieve inschatting gemaakt, met een aanzienlijke risicomarge (een extra kind in de jeugdzorg kan leiden tot stevige verhoging van de maandelijkse kosten). Dit betekent dat het positieve saldo ten opzichte van de begroting in werkelijkheid nog hoger kan uitvallen. De oorzaak hierin is voor een niet onbelangrijk deel gelegen in de andere aanpak, de andere werkwijze en het ontstaan van een andere mindset en staat nog los van de specifieke projecten in de kwaliteitsslag. Onze medewerkers gaan inmiddels anders om met vraagstukken van inwoners, gaan op zoek naar andere oplossingen en kijken veel beter naar wat echt nodig is.

¹ Declaraties van zorgaanbieders jeugd/wmo als verwerkt per 24 oktober 2019; Concept derde kwartaalrapportage Laborijn d.d. 18 oktober 2019; Verwerkte cijfers in de financiële administratie d.d. 6 oktober 2019; Prognose besteding PGB's van de SVB d.d. 30 september 2019

De prognose voor 2019 betekent niet direct dat het volledige voordeel ook structureel doorwerkt, daar doen we nog onderzoek naar. Maar we schatten in dat een aanzienlijk deel wel degelijk een structureel karakter heeft, zodat ook het nadeel de komende jaren naar verwachting lager zal uitvallen.

Daarnaast doet het ons deugd u te kunnen melden dat wij een aanvraag gedaan hebben bij het Rijk voor compensatie ten aanzien van een tekort op voogdij-middelen. Deze aanvraag is inmiddels goedgekeurd en in de decembercirculaire 2019 zal een bedrag van bijna € 1 miljoen aan ons jeugdzorgbudget voor 2020 worden toegevoegd. Dit is geen structureel budget, omdat vanaf 2021 de financiering van voogdij verandert vanwege een aanpassing van het zogenaamde woonplaatsbeginsel. Het is landelijk nog onduidelijk welk effect dit heeft en we kunnen dus ook nog niet zeggen wat dit voor onze gemeente betekent, maar afgaande op de compensatie die we nu tijdelijk krijgen, denken wij dat deze aanpassing voor ons vanaf 2021 wel degelijk structureel voordelig zal kunnen zijn.²

Samenvattend zien we dus voor 2019 een voordeel ontstaan van tenminste € 1 miljoen, waarvan een deel naar verwachting een structureel effect heeft. Daarnaast ontvangen we in 2020 € 1 miljoen extra aan jeugdzorgmiddelen, waarbij we voorzichtig inschatten dat de beoogde aanpassing van het woonplaatsbeginsel om die reden voor ons vanaf 2021 ook structureel voordelig zal uitpakken. Dit alles komt dus bovenop de specifieke projecten uit de kwaliteitsslag, die met name pas vanaf 2020 of daarna tot financieel effect zullen leiden. Bovendien hebben we nog geen financiële vertaling gemaakt van het effect dat het nieuwe toegangsteam jeugd kan betekenen. Ook daarvan verwachten we dat dit zeker een voordelig financieel effect zal hebben. We merken hierbij wel op dat we dit alleen hebben weten te bereiken door aanvullend te investeren in ambtelijke capaciteit. Het kan dus wel zijn dat we een deel van de extra gelden daarvoor nodig zullen hebben, maar dit zal hooguit een beperkt gedeelte daarvan zijn. Via de commissie MO zullen we u in december verder meenemen in de financiële details en de voortgang van de kwaliteitsslag en de bestuursopdracht.

Kortom, ondanks dat we nog een lange weg te gaan hebben en dat de financiële uitdaging groot blijft, zien we dat de ingeslagen weg zijn vruchten begint af te werpen, al eerder dan we in de kwaliteitsslag hadden voorzien. We zijn dan ook vol vertrouwen dat we op de juiste weg zijn. Een weg die zonder u als gemeenteraad niet mogelijk was geweest.

Samenvattend betekent dit in cijfers voor de jaren 2019 en 2020 (x € 1.000):

	2019	2020
Tekort 2e berap 2018	-4.270	-4.180
Aanvullend tekort (eind 2018/begin 2019)	-1.190	-1.190
Maatregelen kwaliteitsslag	330	1.850
Begrotingswijzigingen	0	-320
Verwacht tekort voorjaarsnota	-5.130	-3.840
Meicirculaire 2019	990	1.670
Verwacht tekort na meicirculaire	-4.140	-2.170
Bijstelling prognose 2019	1.050	p.m.
Compensatie voogdij	-	960
Huidige verwacht tekort	-3.090	-1.210

² Als we zouden uitgaan dat beide onderdelen (prognose 2019 en compensatie voogdij 2020) beide vanaf 2021 voor de helft structureel doorwerken, dan betekent het dat structureel het tekort reeds met € 1 miljoen vermindert. Dat geeft voldoende ruimte voor het opvangen van het risico dat het Rijk de extra jeugdzorggelden tot en met 2021 niet structureel doorvertaalt vanaf 2022. We vinden dat voor nu echter te voorbarig en willen daarom voorlopig vasthouden aan de huidige begrotingscijfers vanaf 2021.